

I skyggen af et folkedrab

Rwanda ti år efter

D E N N Y V E R D E N

Tidsskrift for internationale studier

DIIS - København - 2004

Forord

For 10 år siden var verden vidne til det brutale folkemord i Rwanda. På blot 14 uger blev mere end 10 % af landets befolkning slagtet af sin egen regering og landsmænd. Folkemordet fik på uhyggeligste måde demonstreret, at det internationale samfund må blive væsentlig bedre til at forudsige, håndtere, og afværge konflikter.

Den Afrikanske Union (AU) har taget et vigtigt skridt i denne retning med etableringen af et freds- og sikkerhedsråd. Rådet er en central institution i AU for konfliktforebyggelse og kriseløsning og åbner op for intervention i konflikter i en medlemsstat. Den politiske ramme for etableringen af en afrikansk beredskabsstyrke er ligeledes på plads med det mål, at Afrika i 2010 har en operationel kapacitet til at gennemføre fredsstøtteoperationer. Udviklingen af en enstrengt afrikansk sikkerhedsstruktur under AU stiller store krav til AU's samarbejde med de subregionale organisationer. Fra dansk side støtter vi dette arbejde gennem vores nye Afrika program for fred. Det vil hjælpe de subregionale organisationer ECOWAS (Economic Community of West African States), SADC (Southern African Development Community) og IGAD (Intergovernmental Authority on Development) med gennemførelse af konfliktforebyggelse, opbygning af en afrikansk sikkerhedsarkitektur samt samarbejde på konfliktområdet mellem civilsamfundet og de regionale organisationer. Også EU støtter AU gennem sin fredsfacilitet. AU's vilje og evne til at engagere sig i udviklingen i Darfur-provinsen i Sudan vil være en afgørende prøve for organisationen.

Folkemordet i Rwanda har ligeledes været med til at sætte gang i overvejelser i FN-sammenhæng. FN's generalsekretær nedsatte i november 2003 et højniveaupanel for fred og sikkerhed, som skal komme med forslag til, hvorledes FN kan styrkes i en verden af stadig mere komplekse trusler og kriser. Til dette arbejde har Danmark bl.a. bidraget med afholdelsen af ”The Copenhagen Seminar on Civilian Crisis Management” den 8.-9. juni 2004. Seminaret samlede en række af verdens førende eksperter – politikere, militærpersoner, FN, EU og

forskere for at drøfte, hvordan verdenssamfundet fremover kan blive bedre til at løse de civile opgaver i forbindelse med fredsbevarende og fredsskabende operationer.

Danmark vil i dette efterår forhåbentlig blive indvalgt som medlem af FN's Sikkerhedsråd for en toårs-periode fra den 1. januar 2005. Sikkerhedsrådet er det primære organ for opretholdelse af fred og sikkerhed i verden, og vi får her en enestående mulighed for at yde vort bidrag til at sikre, at FN står rustet til at møde det 21. århundredes nye globale udfordringer.

Dansk FN-politik har effektiv multilateralisme og en fortsat styrkelse af FN i centrum. Vi fokuserer både på nye trusler – terrorisme og masse-ødelæggelsesvåben – og på fattigdomsbekæmpelse og opnåelse af 2015-målene. FN's evne til krisestyring og samtænkning af de forskellige FN-indsatser må fortsat styrkes, og Danmark vil i Sikkerhedsrådet gøre en særlig indsats for de konfliktramte afrikanske lande. Under et kommende medlemskab vil vi endvidere arbejde aktivt for, at de mekanismer og initiativer, der skal sætte handling bag Rådets beslutninger, kommer til at virke bedst muligt.

Der er ingen tvivl om, at FN og det internationale samfund har lært af erfaringerne fra Rwanda. Det seneste tiår har vist, at det nytter med hurtig og aktiv international involvering i konfliktløsning. De kommende år vil vise, i hvor høj grad denne forståelse altid lader sig omsætte i praktisk handling i konkrete konfliktsituationer. Fra dansk side vil vi – i FN-sammenhæng og som aktive deltagere i EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik – gøre, hvad vi kan for, at vi aldrig igen skal opleve en situation som Rwanda 1994.

Per Stig Møller